

POSTANOWIENIE

8 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

na posiedzeniu niejawnym 8 maja 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku J. H.

z udziałem N. B.

o zniesienie współwłasności,

na skutek skargi kasacyjnej N. B.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z 10 listopada 2022 r., VI Ca 580/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczynie kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 31 maja 2022 r. Sąd Rejonowy w Żarach ustalił, że przedmiotem współwłasności wnioskodawczynie i uczestnika postępowania jest zabudowana nieruchomość, szczegółowo opisana w KW nr [...] o wartości 374 990 zł (pkt 1); dokonał zniesienia współwłasności opisanej w punkcie 1 w ten sposób, że przyznał ją na wyłączną własność wnioskodawczynie (pkt 2); zasądził od wnioskodawczynie na rzecz uczestnika tytułem spłaty jego udziału kwotę 187 495 zł, płatną w terminie 1 roku od uprawomocnienia się postanowienia (pkt 3); nakazał

uczestnikowi postępowania wydanie wnioskodawczyni przedmiotowej nieruchomości w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia (pkt 4); oddalił wnioski zainteresowanych w pozostałym zakresie (pkt 5) i orzekł o kosztach (pkt 6-8).

Postanowieniem z 10 listopada 2022 r. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze oddalił apelację uczestnika.

W skardze kasacyjnej uczestnik zaskarżył postanowienie Sądu drugiej instancji w całości, wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na to, że jest ona oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Skarżący zarzucił naruszenie art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 156 ust. 3 i 4 ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz art. 212 k.c. i wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Zielonej Górze lub innemu sądowi równorzędnemu.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną wnioskodawczyni wniosła o odmowę jej przyjęcia do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń, wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych. Nie jest to ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń, umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. W judykaturze wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek, przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek,

przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2023 r., I CSK 6201/22).

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdy w sprawie doszło do kwalifikowanego: oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy jurydycznej. Chodzi więc o szczególne, kwalifikowane przypadki naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji, dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika, a więc o sytuację, w której wyrok może być uznany za błędny lub wadliwy. Konieczne byłoby zatem wykazanie, że Sąd drugiej instancji w sposób oczywisty naruszył przepis jasny i jednoznaczny, którego wykładnia i stosowanie nie budzi żadnych wątpliwości (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 1 marca 2002 r., I PKN 34/01; z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, z 26 października 2022 r., I CSK 3332/22, z 29 stycznia 2021 r., I CSK 491/20).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, że gdy skarżący twierdzi, iż jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinien przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić swoje twierdzenie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 maja 2018 r., I CSK 36/18 oraz z 29 maja 2018 r., I CSK 42/18).

Oczywistą zasadność skargi kasacyjnej skarżący oparł na zarzucie, że rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego zostało oparte o nieaktualną opinię (operat szacunkowy) biegłego. Ponadto zarzucił bezpodstawne i arbitralne przyjęcie przez ten Sąd niecelowości aktualizacji oszacowanych w opinii wartości pomimo, iż sporządzona opinia (będąca podstawą ustalenia stanu faktycznego w sprawie) była nieaktualna już w dniu wydania orzeczenia przez sąd pierwszej instancji. Według skarżącego, oczywistość naruszenia prawa polega na uznaniu przez sąd aktualności operatu szacunkowego z 5 sierpnia 2020 r.

Skarżący w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania podkreślił, że „okolicznością przemawiającą za uznaniem oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie jest jednak sam zarzut błędnego ustalenia faktów przez Sąd lub zarzut przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów, lecz zarzut naruszenia

przez Sąd Okręgowy przepisów powszechnie obowiązujących tj. przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami, a przez to naruszenie przepisów postępowania, poprzez traktowanie Operatu szacunkowego autorstwa biegłego jako dowodu w sprawie, podczas gdy dokument ten z mocy samego prawa utracił doniosłość dowodową i nie powinien w ogóle podlegać ocenie Sądu jako dowód”.

Skarżący zarzucił oczywiste naruszenie przez Sąd Okręgowy przepisów art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 156 ust. 3 i 4 ustawy o gospodarce nieruchomościami poprzez ustalenie rynkowej wartości nieruchomości wyłącznie w oparciu o dowód z nieaktualnej z mocy prawa opinii biegłego sądowego.

Zdaniem Sądu Najwyższego, argumenty uczestnika nie świadczą o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Sposób motywowania powołanej przesłanki przedsądu sprowadza się w istocie do polemiki z poczynionymi przez Sąd drugiej instancji ustaleniami faktycznymi. Tymczasem zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów; Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Formułując podstawę przedsądu w opisany wyżej sposób, skarżący w rzeczywistości kwestionuje dokonaną przez Sąd drugiej instancji ocenę dowodów i wynikające z niej ustalenia faktyczne, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. nie podlega kontroli kasacyjnej. Pod pretekstem kwalifikowanego naruszenia prawa materialnego nie można podważać dokonanej w sprawie oceny dowodów.

Opinia biegłego sądowego z 5 sierpnia 2020 r. (k.426 i n.) była dwukrotnie uzupełniana (7 maja 2021 r. k.522 i n.; 17 stycznia 2022 r. k.576 i n.). Sąd powszechny nie stwierdził potrzeby powoływania w sprawie dalszych biegłych. Dowód z opinii biegłego z zakresu szacowania wartości nieruchomości zawierał jednoznaczne i wystarczające konkluzje. Biegły ten podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w dwóch opiniach uzupełniających. W drugiej z nich stwierdził brak potrzeby aktualizacji oszacowania wartości nieruchomości, a swoje stanowisko uzasadnił.

Zgodnie z postanowieniem Sądu Najwyższego z 17 lipca 2020 r., IV CSK 43/20 okoliczność, iż zgodnie z art. 286 k.p.c. sąd może zażądać

dodatkowej opinii od tych samych lub innych biegłych nie oznacza, że w każdym przypadku jest to konieczne, potrzeba taka może bowiem wynikać z okoliczności sprawy i podlega ocenie sądu orzekającego. Dodatkowa opinia jest zasadna, gdy wcześniej wydana opinia jest nieprzekonująca, zawiera braki, stwierdzenia budzące wątpliwości lub sprzeczności. Również w postanowieniu z 17 maja 2018 r., IV CSK 599/17 Sąd Najwyższy zwrócił uwagę na utrwalony w orzecznictwie pogląd, że sąd ma obowiązek dopuszczenia dowodu z dalszej opinii biegłego, gdy opinia, którą dysponuje, zawiera istotne luki, nie odpowiada na postawione tezy dowodowe, jest niejasna, nienależycie uzasadniona lub nieweryfikowalna, tj. gdy nie pozwala sądowi skontrolować rozumowania biegłego ani ocenić trafności wniosków końcowych (por.m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 19 sierpnia 2009 r., I CKN 1170/98, z 7 listopada 2000 r., III CSK 7/09, wyroki Sądu Najwyższego z 15 listopada 2002 r., V CKN 1354/00, z 13 maja 2009 r., IV CSK 26/09).

Brak aktualizacji opinii biegłego, określającej wartość nieruchomości, nie oznacza automatycznej konieczności uchylenia zaskarżonego orzeczenia, gdyż taka potrzeba nie występuje w każdym przypadku, gdy sąd oprze rozstrzygnięcie na zdezaktualizowanej w rozumieniu art. 156 ust. 4 GospNierU opinii biegłego (postanowienia Sądu Najwyższego z 20 grudnia 2018 r., III CSK 164/18 i z 14 maja 2021 r., II CSKP 39/21; wyrok Sądu Najwyższego z 24 listopada 2016 r., II CSK 100/16).

Uzasadnioną podstawę skargi kasacyjnej stanowi bowiem naruszenie przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Nie wystarczy więc samo stwierdzenie uchybienia, ale istotny jego wpływ na rozstrzygnięcie merytoryczne sprawy. Związek między przesłankami z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. polega na tym, że gdyby nie doszło do uchybienia przepisom procesowym, zostałoby wydane orzeczenie merytoryczne o odmiennej treści niż to, które znajduje się w aktach sprawy.

Wobec niewykazania przez skarżącego istnienia powołanej przesłanki przedsądu, Sąd Najwyższy postanowił, jak w punkcie 1 sentencji na podstawie art. 398⁹ k.p.c. Orzeczenie o kosztach w punkcie 2 sentencji zostało wydane na

podstawie art. 520 § 2 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1, oraz § 5 pkt 6 w zw. z § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

[SOP]

[ms]